

Бут-Гусаім, С. Ф. Антрапанімічная прастора рамана Вольгі Іпатавай «Вяшчун Гедзіміна» / С. Ф. Бут-Гусаім // Сучасныя праблемы анамастыкі : да 85-годдзя з дня нараджэння В.П. Лемцюговай : зб. навук. арт. / Навук. рэд. І. Л. Капылоў; адказ. рэд. А. М. Лапцёнак, В. У. Міцкевіч, В. А. Шклярык. – Мінск : Беларуская навука, 2022. – С. 22–27.

УДК 808.26 – 541.2

С.Ф. Бут-Гусаім
(Брэст, Беларусь)

АНТРАПАНИМИЧНАЯ ПРАСТОРА РАМАНА ВОЛЬГІ ІПАТАВАЙ «ВЯШЧУН ГЕДЗИМИНА»

В статье рассмотрены национально-культурные особенности антропонимикона романа Ольги Ипатовой «Жрец Гедимины». Описаны отраженные в семантике поэтонимов культурные представления, составляющие основу менталитета славян XIII–XIV веков, когда христианская вера взаимодействовала с языческими культами. Имена персонажей рассмотрены с точки зрения степени их смысловой активности. Выявлена жанровая специфика антропонимикона исторической прозы Ольги Ипатовой.

Ключевые слова: оним, антропоним, поэтоним, христианское имя, языческое имя.

Імя ўласнае, якое выкарыстоўваецца ў мастацкім творы на гістарычную тэму, – з’ява, што дазваляе прасачыць змены ў сістэме мовы, вызначаныя культурнымі трансфармацыямі ў сацыюме. Актуальнасць прадстаўленай працы абумоўлена тым, што лексіка-семантычнае даследаванне анамастычнай прасторы гістарычнай прозы сучаснай беларускай пісьменніцы Вольгі Іпатавай праведзена з пазіцыі лінгвапрагматыкі. Надзённасць такога падыходу да аналізу анамастыкону літаратурных твораў вызначана неабходнасцю разгляду мастацкага словатворчасці ў кантэксце лінгвапрагматычнай парадыгмы мовазнаўства, у цэнтры якой – адлюстраванне ў моўным знаку аўтарскіх інтэнцый. «Пры вывучэнні мастацкага маўлення ў сферу прагматыкі ўключаецца разгляд адносін пісьменніка да рэчаіснасці, а таксама адносін чытача да тэксту і да мастацкага твора ў цэлым» [8, с. 12]. У стварэнні «анамастычнага свету» мастацкага палатна надзвычай адчувальны «чалавечы фактар». Так, на выбар імёнаў персанажаў уплываюць мастацкі густ пісьменніка, яго жыццёвы вопыт, светапогляд, перакананні, пазіцыя ў грамадскім жыцці і інш. Ды і чытачом літаратурныя антрапонімы ўспрымаюцца праз прызму ўласнага «я». У працах па літаратурнай анамастыцы не раз адзначалася суб’ектыўнасць асацыяцый, якія могуць нараджацца пры асэнсаванні чытачом імёнаў літаратурных герояў.

Мэта прадстаўленай працы – комплекснае онамапэтычнае і лінгвапрагматычнае апісанне антрапанімікону рамана В. Іпатавай «Вяшчун Гедзіміна». Для дасягнення пастаўленай мэты намі былі разгледжаны формы асабовых імёнаў, мянушак і патронімаў, выкарыстаных у гістарычнай прозе

В. Іпатавай, выяўлены іх паходжанне, сэнсавыя адценні, разгледжана этымалагічная семантыка гаваркіх імёнаў; вызначана жанравая спецыфіка антрапанімічнай прасторы гістарычнага рамана. Навізна даследавання ў тым, што ў сферу праблемнага поля літаратурнай анамастыкі ўведзены новы, не даследаваны анатомалагамі матэрыял. Акрамя таго, у працы прадстаўлены комплексны міждысцыплінарны падыход да аналізу паэтонамаў, які заключаецца ў разглядзе іменаслову ва ўзаемазвязі з культурна-гістарычнай інфармацыяй.

У гістарычным рамане апавядаецца пра гістарычныя падзеі аддаленага часу, а дзейнымі асобамі (галоўнымі і другараднымі) выступаюць гістарычныя асобы. Вольга Іпатава не толькі перадае факты мінулага, але і па-мастацку іх перапрацоўвае, робячы яркімі і жывымі. Адметнасцю мастацкага асэнсавання даўніны ў творах пісьменніцы з'яўляецца ўзнаўленне не столькі самой гісторыі, колькі «чалавека ў віхурах яе, у паўсядзённых сутыкненнях з праблемамі свайго часу» [9, с. 98]. Ажыўляючы далёкія постаці XIV стагоддзя – эпохі княжання Гедзіміна і ўмацавання пазіцый Вялікага Княства Літоўскага на міжнароднай арэне, – пісьменніца ўмела выкарыстоўвае вобразна-выяўленчыя магчымасці антрапанімічнай лексікі, якая з'яўляецца носбітам каштоўнай інфармацыі аб матэрыяльнай і духоўнай культуры славян.

Антрапанімікон мастацкага тэксту з'яўляецца адлюстраваннем пэўнай этнамоўнай антрапанімічнай прасторы, якая аб'ектыўна склалася і існуе ў тую ці іншую гістарычную эпоху. Ствараючы антрапанімічны свет свайго твора, аўтарка выбірае адпаведныя часу і этнакультурнаму рэгіёну, у якім разгортваюцца падзеі, онімы.

Раман В. Іпатавай цікавы і адметны спалучэннем свету рэальных падзей і постацяў беларускай гісторыі са светам падзей і персанажаў, народжаных уяўленнем аўтаркі. Таму ўсе зафіксаваныя ў творы антрапонімы мы можам падзяліць на дзве групы. Па-першае, гэта імёны рэальных гістарычных асобаў, па-другое, гэта празванні герояў, створаных фантазіяй пісьменніцы.

Аўтарка апавядае чытачу пра слаўнае мінулае Беларусі. Таму на старонках твора не раз прыгадваюцца імёны рэальных гістарычных дзеячаў. Гэта найменні валадароў тагачасных дзяржаў свету (балта-славянскіх князёў **Гедзіміна, Воіна, Хведара, Расціслава**, польскага караля **Казіміра** і каралевы **Ядвігі**, маскоўскіх князёў **Сімяона Гордага** і **Івана Каліты**, татарамангольскага хана **Узбека**), палкаводцаў (ваяводы **Скіргайлы**, маршала **Генрых фон Процкі**, кашталяна гарадзенскага **Давыда**), рэлігійных дзеячаў (папы **Яна XXII**, епіскапа новагародскага **Феафіла**, арцыбіскупа рыжскага **Януарыя**, вярхоўнага жраца Вялікага Княства Літоўскага **Ляздзейкі**).

На старонках твораў В. Іпатавай ужываецца такі складнік антрапанімічнай лексікі, як імя па бацьку, або **патронім**, што ўзыходзіць да старажытнага наймення, якім называлі чалавека па імёнах яго продкаў па мужчынскай лініі. «**Патронімы** не проста выражалі адносіны роднасці, яны выконвалі юрыдычную функцыю, абазначаючы спадчыннікаў уладарных асобаў» [6, с. 41]. У рамане гэтыя антрапонімы выкарыстоўваюцца для называння князёў: галіцка-валынскага князя **Данілы Раманавіча**, віцебскага

князя **Яраслава Васільевіча**, полацкага князя **Расціслава Рагвалодавiча**, маскоўскіх князёў **Дзмітрыя Іванавіча**, **Сімяона Іванавіча**, пінскага князя **Патрыкія Нарымонтавіча**, заслаўскага князя **Міхаіла Яўнутавіча**.

Заўважым, што многія валадары краін свету прыгадваюцца не толькі пад кананічнымі імёнамі, але і пад празваннямі-мянушкамі. У аўтарскім каментары раскрываецца ўнутраная форма мянушкі маскоўскага князя **Сімяона Гордага**: «Прымуслі турбавацца князя Сімяона Іванавіча, нягледзячы на тое, што быў ён зласцівы і ўладны, за што і празвалі яго Гордым» [3, с. 98]. Маскоўскі князь **Іван** увайшоў у гісторыю пад характарыстычным празваннем **Каліта**. Значэнне апелятыва, які з'яўляецца ўтваральнай базай мянушкі князя, наступным чынам акрэслена ў слоўніку У.І. Даля: «сума, сумка, кiса, мешок, зепь, подвесной карман, торба» [2, 2, с. 78]. Кантэкст твора падказвае, што характарыстычнае найменне сквапнага валадара, гатовага дзеля ўзбагачэння на здраду і злачынствы, матывуецца пераносным значэннем утваральнай асновы: «Прышлося вярнуцца з-пад Мажайска, дзе ваяваў з родзічам – маскоўскім Іванам, якога маскавіты нездарма празвалі Калітой, – той зацята спрабаваў сабраць усе рускія землі пад руку Масквы» [3, с. 90].

У рамане В. Іпатавай выкарыстаны прыём актуалізацыі ўнутранай формы імені рэальнай гістарычнай асобы. Гаваркім онімам з'яўляецца празванне князя **Ягайлы**: «Юльяна назвала першынца мясцовым імем – Ягайла. Даўнім было яно тут, і жрацы тлумачылі яго то як “жывы, палкі”, то, найчасцей, як “усясветна слаўны”. Казалі, што ідзе гэтае імя ад продкаў-арыяў, чые храмы-свяцілішчы захаваліся дасюль па ўсім Княстве» [3, с. 88]. **Дзідэратыўнае (пажадальнае)** імя накрэсліла будучы лёс хітрага, разумнага валадара. Менавіта **Ягайлу** перадае Альгерд дзiду як сімвал сілы, велічы і магутнасці князя. Праз палітычны кампрамісы, пагадненні з татара-манголамі і нават злачынствы (забойствы і паланенне дзядзькоў і братаў) амбітны малодшы сын Альгерда становіцца князем літоўскім і каралём польскім, заснавальнікам сусветна вядомай дынастыі **Ягелонаў**.

Як бачым, Вольга Іпатава паспяхова выкарыстоўвае прыём мастацкай этымалогіі празванняў рэальных дзеячаў беларускай мінуўшчыны, прытрымліваючыся дакладнага выкладу фактаў, адлюстраваных у гістарычных помніках.

У XIV стагоддзі ў Вялікім Княстве Літоўскім умацоўвае свае пазіцыі хрысціянская рэлігія, складаным чынам узаемадзейнічаючы з язычніцкімі культурамі. У час найважнейшых дзяржаўных падзей прысутнічалі як хрысціянскія святары, так і язычніцкія жрацы. Галоўны герой рамана, язычніцкі вяшчун **Ляздзейка**, адзначае: «Я насміхаўся, назіраючы, як спрабуюць прыдворныя ўлагодзіць не толькі хрысціянскага Бога, але і старых язычніцкіх, на якіх яны ўпарта не хацелі забывацца» [3, с. 12]. Многія рэальныя гістарычныя асобы – балта-славянскія князі і члены іх сем'яў – побач са старымі, язычніцкімі, мелі і хрысціянскія імёны, што адлюстравана ў творы: **Данміла-Лізавета**, **Офка-Анастасія-Аўгуста**, **Нарымант-Глеб**, **Міхаіл-Карыят**. У рамане мы нярэдка знаходзім такія каментары: «Б'ём чалом тваёй міласці, каб адпусціў ты да нас старасту гарадзенскага Давыда, сына

*Даўмонта, хрышчанага Цімафеем, слаўнага князя пскоўскага» [3, с. 9]; «Сядзеў за маім сталом **Карыят (хрышчаны Міхаілам)**. Ён, аднак, не любіў гэтага свайго імені» [3, с. 10].*

У творы па-мастацку адлюстравана архаічная мадэль свету, якая прадугледжвала тоеснасць імені і прыроды ягонага носьбіта. Нашы продкі лічылі імя найважнейшым складнікам чалавечай сутнасці, формай яе праяўлення. Веданне сэнсу імені дазваляла разгледзець глыбінную прыроду чалавека і прадбачыць яго будучыню. Нездарма галоўны герой рамана, жрэц Ляздзейка, «*служба таямнічага, змушаны чуйна слухаць навакольнае і лаціць знакі бостваў паўсюдна і заўсёды* [3, с. 90]», уважліва ўслухоўваецца ў іменны людзей, разгадваючы сэнс празванняў, чытаючы ў імёнах наканаванае Лёсам. Паказальны ў гэтых адносінах эпізод знаёмства Ляздзейкі з мазавецкім рыцарам Анджэем **Гостам**.

– Хто гэта?

– Гэта рыцар Анджэй **Гост**.

– Анджэй **Гост! Госць! Гасцявецкі!** – пранеслася ў прасторы, загукала, загалёкала. Я азірнуўся. Ніхто, як заўсёды, нічога не чуў. Але ўва мне замацавалася гэтае імя, як прадвесце нейкага няшчасця, зла, нечага чорнага і няўмольнага [3, с. 90].

У аснове празвання **Госта** ляжыць найменне аднаго з важных паняццяў беларускай духоўнай традыцыі. «Госць – чужаземец-вораг» [1, с. 123]. Прадстаўнікі «чужога» свету здаўна ацэньваліся архаічнай міфалагічнай свядомасцю як увасабленне цёмных сіл, варожых, небяспечных для чалавека. Вяшчун, які тонка адчувае прысутнасць светлага або чорнага пачатку ў людзях, ужо ў імені рыцара адчуў прадвесце злых сіл, што нясуць гора і смерць. Менавіта **Гост** стаў забойцам Давыда Гарадзенскага: «*У сне зарэзаў, як авечку, тым прынізіў героя, якому ў сталіцы ўжо плялі служкі вянок з дубовага лісця*» [3, с. 190]. Празванне **Гост**, якое стала гаваркім у кантэксте твора, трапна перадае сутнасць рэальнага гістарычнага дзеяча, які з'яўляецца служкай «чужога» свету варожых сіл.

Што да імёнаў персанажаў, створаных фантазіяй пісьменніцы, то яны адлюстроўваюць мадэлі іменавання, якія існавалі ў тагачаснай балта-славянскай дзяржаве. Інфарматыўнае па сваёй прыродзе ўласнае імя выступае пасведчаннем нацыянальнасці, статусу ў сацыюме, веравызнання героя. Найперш адзначым, што імёны ў старажытным грамадстве былі сацыяльна характарыстычнымі. Так, персанажы, якія з'яўляюцца прадстаўнікамі вышэйшых саслоўяў (княскімі дружыннікамі, баярамі), носяць арыўскія і славянскія двухасноўныя імёны-кампазіты: **Дамарат (Слаўны Пакарыцель), Сунгайла (Слаўны Абаронца), Рацібор, Дабранега, Прадслава**. У такіх імёнах адлюстравана найстаражытнейшая традыцыя праслаўлення чалавека праз пасрэдніцтва спецыяльна створаных імёнаў. Частка баяр і княскага войска, якая прыняла хрысціянства, мае каляндарныя імёны, напр.: **Патрыкей, Пётра**. Праваслаўны святар носіць хрысціянскае імя **Міхаіл**.

Славянскія паводле паходжання імёны прадстаўнікоў ніжэйшых саслоўяў уяўляюць сабой празванні-мянушкі, што ўтвараюцца на базе агульных

назоўнікаў: назваў раслін і іх частак (*Каліна, Вярба, Дубіна*), жывёл і птушак (*Заяц, Векша (вавёрка), Сава*). Ян Станкевіч адзначаў *дэзідэратыўны (пажадальны)* характар такіх імёнаў: «Даючы такія й падобныя празваньні, бацькі імёнамі выказвалі свае зычэнні дзецяці, зычылі, каб сын быў дужы, як мядзьведзь, тур, вол; хітры, як ліс; адважны, як арол, сакол; цьвярды, як дуб; каб дачка была любовая, як зязюля; харошая, як ластаўка, краска, кветка» [7, с. 96]. Носьбіты такіх імёнаў былі роднасныя тым істотам, назвы якіх сталі асновай празванняў-мянушак. Так, адна з герайн рамана носіць імя *Сава*. У аснове язычніцкага празвання – назва птушкі, што ў народнай свядомасці замацавалася як сімвал ведаў і мудрасці. «*Сава* – птушка далучэння да душаў продкаў» [1, с. 44]. Нездарма такое імя належыць адной з найстарэйшых жрыц язычніцкага храма багоў-блізнят Ашвінаў, якія дапамагаюць людзям дакрануцца да таямніц іншасвету. Паганскія імёны маглі ўтварацца ад назваў прадметаў побыту (*Сярмяжка*), найменняў часу з’яўлення дзіцяці на свет (*Ліпец (Ліпень)*). Язычніцкія антрапонімы маглі адлюстроўваць характар чалавека (*Рада*). Імёны паказвалі на пажаданае нараджэння дзіцяці ў сям’і (*Жадан*). Частка прадстаўнікоў ніжэйшых саслоўяў насіла размоўна-бытавыя формы кананічных імёнаў (*Грынь, Мікола*).

У рамане адлюстраваныя тыя часы айчыннай гісторыі, калі ў светапоглядзе чалавека сумяшчаліся элементы паганскай культуры продкаў з догматамі хрысціянскай веры, што прынесла на нашы землі свой іменаслоў. Таму многія персанажы твора прыгадваюцца пад двума імёнамі: язычніцкім і хрысціянскім. Так, нашчадак язычніцкага жраца называе пры знаёмстве з князем два імені: спярша *язычніцкае Алень*, а потым *хрысціянскае Аляксей*. Але светаўспрыманне гэтага чалавека найперш паганскае: пасля бітвы ён, як і яго продак-жрэц, які пакланяўся *Ворану*, звязанаму са светам памерлых, дапамае забітым перайсці ў «той свет»: «*Я ж цяперака пасля бітвы хаджу і вочы мёртвым закрываю. Усім – сваім і чужым. Каб яны на той свет ішлі і нічога з гэтага свету з сабой забраць не хацелі. Іначай – бяда будзе. Калі столькі забітых у вачах сваіх нешта з гэтага свету вынесуць – што астатнім застанецца?*» [3, с. 80]. Далей на старонках рамана называецца толькі язычніцкае імя персанажа – *Алень*.

Ствараючы сэнсава напоўненыя празванні літаратурных герояў, В. Іпатава аднаўляе старажытную традыцыю бачыць у імені формулу асобы, ключ да раскрыцця яе сутнасных рыс. Нашы продкі лічылі, што імя аказвае актыўнае ўздзеянне на індывіда, фарміруе яго, прадвызначае яго лёс. Для старажытнай свядомасці іменаванне выконвала *крэатыўную* ролю, накрэсліваючы пэўныя ўласцівасці чалавека і прадвызначаючы яго жыццёвы шлях. З пункту гледжання літаратурнай анамастыкі імёны персанажаў рамана з’яўляюцца *ўскоснагаваркімі онімамі*. Сэнс такіх празванняў раскрываецца праз глыбокае спасціжэнне мастацкіх характараў, створаных пісьменніцай. Э.Б. Магазанік адзначаў: «Такія імёны – не шылда, якая загадзя тлумачыць чытачу тое, з кім ён мае справу, а акампанемент, які гучыць толькі для чулага вуха. Спасцігнуўшы падтэкст такога празвання, расшыфраваўшы тайныя знакі

аўтарскай характарыстыкі героя, мы ўзбагацім сваё ўспрыманне мастацкага твора» [4, с. 30].

Унутранае і знешняе харарство адной з галоўных гераінь рамана перадае гаваркое імя **Гайна**, якое на мове арыяў, як заўважае Ляздзейка, азначае «светлая» [3, с. 20]. Асляпляльная прыгажосць дзяўчыны, якую нездарма вяшчун параўноўвае з Ляляй, багіняй каханья, не пакідае абыякавымі многіх мужчын. Сын маршалка **Дамарат** ідзе на злачынства дзеля таго, каб ажаніцца з прыгажуняй. Ад бабулі, язычніцкай жрыцы, **Гайна** атрымлівае ў спадчыну імкненне спасцігнуць таямніцы Сусвету і людскай прыроды. Ляздзейка адчувае ў гэтай дзяўчыне «*нешта невымоўна мудрае, нібыта ёй тысяча гадоў, і яна толькі гуляе ў нявіннасць, а сама ведае тое, да чаго проты смяротны не даўмеецца за ўсё жыццё*» [3, с. 20]. Унутраная прыгажосць гераіні праявілася ў пачуцці да Давыда Гарадзенскага, пасля гвалтоўнай смерці якога Гайна становіцца манахіняй: «*Радасць і любоў – вось чым адорвае чалавек усё навакольнае, вось чаго хочучь ад яго багі і што недаступнае чорнай сіле. А каб атрымаць радасць у служэнні багам (ці, як выбрала Гайна, хрысціянскаму богу), трэба мець шмат духоўных сіл. Але ж чалавек прыйшоў у гэты свет менавіта для таго, каб каханнем і гарачай верай мяняць свет*» [3, с. 200]. Духоўную сілу гераіні, якая праз цяжкія выпрабаванні Лёсу пранесла **святло** любові, перадае гаваркое імя.

Побач з прыёмам адпаведнасці імені сутнасці створанага вобраза ў мастацкай літаратуры выкарыстоўваецца прыём кантрасту, калі сэнс характарыстычнага празвання супрацьлеглы прыродзе асобы. Адзін з язычніцкіх святароў мае імя **Галігін**, якое «*ідзе ад арыйскага “гайл”, што значыць светлы. Праўда, ёсць і яшчэ адно значэнне – люты. Але ні лютым, ні светлым Галігін не быў. Быў ён ліслівым і подлым*» [3, с. 125]. Жыццёвая праграма, накрэсленая іменем, не была рэалізавана. **Галігін** выкарыстоўваў свой дар дзеля таго, каб дагаджаць князям і атрымліваць багатыя падарункі. Прагневаўшы багоў і страціўшы дар празорліўца, **Галігін** тайна карыстаўся сілай і дарам Ляздзейкі.

Уяўленні аб тоеснасці імені з названым індывідам, вера ў **крэатыўную** прыроду называння знаходзяць адлюстраванне ў звычаі набываць новае імя пры пераходзе ў іншы ўзроставаы, сацыяльны статус, ва ўпэўненасці ў пераўтварэнні чалавека, які набывае новае празванне. У Візантыі, стаўшы прыёмнай дачкой коміта Нікіфара, язычніцкая жрыца Жывена атрымлівае такое ж імя, як і славуная беларуская асветніца, – **Ефрасіння**. Падобнае імя можна аднесці да **онімаў-рэмінісцэнцый**. Ужыванне найменняў гэтага тыпу заснавана на «перанясенні пэўных рыс асобы, названай іменем-арыгіналам, на іншы персанаж, у адносінах да якога наўмысна выкарыстоўваецца імя вобраза-“першакрыніцы”» [5, с. 11]. Падобна да вялікай асветніцы, Жывена-**Ефрасіння** перапісвае кнігі, адкрывае школу пры храме, вучыць дзяцей, несучы ім святло чалавечай і Божай мудрасці: «*Яна нястомна запаўняла старонку за старонкай, апісваючы спосабы лячэння. Пісала не на санскрыце – свяшчэннай мове жрацоў, а на мове стараславянскіх асветнікаў Кірылы і Мяфодзія. Баялася, што не паспее перадаць свае веды дзецям. Галоўнае, каб дзеці навучыліся*

адрозніваць пасылы светлых ці цёмных сілаў, каб дапамагалі яны пераадолюваць у сабе і навакольных зло і хцівасць» [3, с. 18].

Такім чынам, у гістарычным рамане Вольгі Іпатавай па-мастацку адлюстравана адчуванне старажытным чалавекам свету праз імя – неад’емны складнік асобы, які праграмуе лёс, звязвае з татэмным продкам, абараняе ад злых сіл. У творы шырока прадстаўлены імёны рэальных гістарычных асоб. Прычым у кантэксце рамана яны становяцца **гаваркімі**, спрыяючы паказу аўтарскага бачання прызначэння чалавека на зямлі праз роздум над лёсамі славурых людзей. Антрапанімікон твора адпавядае славянскаму іменаслову перыяду барацьбы кананічных імёнаў з язычніцкімі. У рамане зафіксавана ўзаемадзеянне хрысціянскіх асабовых імёнаў з язычніцкімі празванямі-характарыстыкамі, ужыванне імёнаў па бацьку (патронімаў), якія выконвалі не толькі намінацыйна-ідэнтыфікацыйную, але сацыяльную функцыі, абазначаючы месца носьбіта імені ў грамадскай іерархіі. На старонках твора прадстаўлены таксама мянушкі – дадатковы сродак ідэнтыфікацыі і характарыстыкі асоб, у тым ліку і прадстаўнікоў княскіх родаў. З пункту гледжання літаратурнай анамастыкі большасць антрапонімаў, ужытых у кантэксце рамана «Вяшчун Гедзіміна», з’яўляюцца **ўскоснагаваркімі паэтонімамі**. Дэфінітыўная сутнасць такіх найменняў раскрываецца ў кантэксце твора, які стварае разгорнутае ўяўленне пра носьбітаў гаваркіх імёнаў.

Літаратура

1. Беларуская міфалогія : энцыклап. слоўнік / С. Санько [і інш.] ; склад. І. Клімковіч. – 2- выд., дап. – Мінск : Беларусь, 2006. – 599 с.
2. Даль, В. И. Толковый словарь живого великорусского языка : в 4 т. / В. И. Даль. – М. : Рус. яз., 1978–1980. – Т. 2. – 1979. – 779 с.
3. Іпатава, В. Альгердава дзіда / В. Іпатава. – Мінск : Беллітфонд, 2002. – 608 с.
4. Магазаник, Э. Б. Ономапэтика, или «говорящие имена» в литературе / Э. Б. Магазаник. – Ташкент : Фан, 1978. – 148 с.
5. Петрачкова, И. М. Значимость имени собственного в художественном тексте (на материале современной русской прозы) : автореф. дис. ...канд. филолог. наук : 10. 02. 02 / И. М. Петрачкова ; Бел. гос. ун-т. – Минск, 2003. – 21 с.
6. Рогалев, А. Ф. Введение в антропонимику. Именование людей с древнейших времён до конца XVIII века (на белорусском антропонимическом материале) / А. Ф. Рогалев. – Брянск : Группа компаний «Десяточка», 2009. – 147 с.
7. Станкевіч, Я. Хрышчоныя імёны вялікалітоўскія (беларускія) / Я. Станкевіч // Спадчына. – 1992. – № 6. – С. 96–101.
8. Сянкевіч, В. І. Семантыка і прагматыка беларускай мовы / В. І. Сянкевіч. – Брэст : БрДУ, 1995. – 214 с.
9. Шынкарэнка, В. Нястомных пошукаў дарога : Праблемы паэтыкі сучаснай беларускай гістарычнай прозы / В. Шынкарэнка. – Мінск : Бел. навука, 2002. – С. 98.